

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Янковий О.Г.
(підпис)
“ ___ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему: «Удосконалення управління затратною продукцією на підприємстві харчової промисловості (на прикладі ТОВ "Аквафрост")»
(назва теми)

Виконавець:
студент ЦЗФН факультету
Рац Єлизавета Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Єгупов Юрій Артемович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1. УПРАВЛІННЯ ВИТРАТОЄМНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ.....	4
1.1. Основні складові системи управління витратами.....	4
1.2. Планування, розрахунок та прогнозування витрат у процесі виробництва.....	19
1.3. Завдання, принципи та методи управління витратами.....	24
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТОЄМНІСТЮПРОДУКЦІЇ ТОВ «АКВАФРОСТ».....	39
2.1.Характеристика ТОВ "АКВАФРОСТ" та аналіз його виробничої діяльності.....	39
2.2. Аналіз собівартості продукції ТОВ «Аквафрост».....	61
2.3. Теоретичні та методичні основи управління витратоємністюпродукції в ТОВ «Аквафрост».....	75
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ, ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТОЄМНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ.....	82
3.1. 1.Розробка заходів по реалізації заходів удосконалення управління витратоємністю продукції.....	82
3.2. Оцінка впливу заходів щодо вдосконалення системи управління витратоємністю продукції на зміну витрат на 1 грн. реалізованої продукції.....	103
ВИСНОВКИ.....	104
Список використаних джерел.....	111

Вступ

В умовах ринкової економіки, коли активізувались питання виживання підприємств у конкурентній боротьбі та забезпечення їх платоспроможності, підвищується роль управління діяльністю підприємств в прийнятті оптимальних рішень, в основі яких зосереджена техніко-економічна інформація щодо випуску продукції, витрат на її виробництво і рівня цін по її реалізації. Тобто однією з найважливіших і найскладніших проблем для підприємницьких структур є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства.

Саме вибір найкращого варіанту управління витратами є важливою умовою успішної діяльності підприємств, що дає змогу досягти оптимального рівня витрат виробництва, внаслідок чого зростає конкурентоздатність продукції та стає реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

Дослідження теоретичних основ та практичного застосування різних систем управління витратами знайшли своє відображення в працях вітчизняних і закордонних учених: К. Вілсона, К. Ларіонової, С. Ніколаєвої, О. Орлова, Т. Примака, Є. Рясних, Дж. Сігела, С. Сінка, С. Стукова, В. Суржика, Р. Хілтона, Л. Хлапенова, Ю. Цал – Цалка, М. Чумаченка та ін. Однак більшість вчених розглядає управління витратами окремо від процесів розвитку підприємства. Тому комплексний, інтегрований підхід до управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства дотепер не одержав достатнього теоретичного й практичного обґрунтування.

Окремі питання підвищення ефективності управління витратами підприємства вивчені недостатньо. Зокрема, мають місце різні підходи до факторів впливу на витрати підприємства, маються розходження в методиках розрахунку, аналізі, основних показниках і комплексній оцінці витрат підприємства, також вимагають подальшого розвитку питання розробки конкретних механізмів пошуку і реалізації внутрішніх резервів економії витрат підприємств.

Незавершеність наукових розробок в області удосконалення управління витратами підприємства й істотна практична значимість даної проблеми для розвитку підприємств підкреслює об'єктивний характер актуальності теми дослідження.

Актуальність теми роботи полягає в тому, що однією із найважливіших і найскладніших проблем для підприємницьких структур є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства. Систематичне зниження витратоємності промислової продукції – одна з основних умов підвищення ефективності промислового виробництва. Вона робить безпосередній вплив на величину прибутку, рівень рентабельності, а також на загальнодержавний грошовий фонд - бюджет. Тому формування витрат виробництва і оборотання, їх облік мають важливе значення для підприємницької діяльності організацій.

Предметом дослідження є система управління витратами підприємства, як комплексом методів спрямованих на покращення діяльності ТОВ «АКВАФРОСТ».

Мета роботи – вивчити теоретичні та практичні аспекти формування витрат підприємства з метою удосконалення механізму управління витратами ТОВ «АКВАФРОСТ».

Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні *завдання*:

- дослідити сутність, види та класифікацію витрат підприємства;
- визначити методики формування витрат;
- розкрити зміст управління витратами підприємств й обґрунтувати необхідність активізації діяльності підприємств щодо формування і реалізації ефективної системи управління витратами;
- провести аналіз фінансово – господарської діяльності підприємства;
- проаналізувати особливості формування витрат на ТОВ «АКВАФРОСТ».
- розробити систему організаційно – економічних заходів зниження витрат виробництва ТОВ «АКВАФРОСТ».

Об'єктом роботи виступає дослідження процесів формування витрат

підприємства на прикладі ТОВ «АКВАФРОСТ», яке знаходиться у селі Бурлача Балка Одеської області, вулиця Центральна 1-Е.

Методологія дослідження. В процесі дослідження використані теоретичні методи систематизації матеріалу та практичні методи аналізу, виміру, порівняння та спостереження, а також економіко-статистичні методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні джерела, а також періодичні наукові публікації українських та зарубіжних вчених, присвячені дослідженню даної теми. Для аналізу господарської діяльності підприємства використовуються звітні документи ТОВ «АКВАФРОСТ» за 2013-2016 роки: форма 1П-НПП - звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції; форма 11-ОЗ - звіт про наявність та рух основних засобів; форма №1 – баланс підприємства; форма №2 - звіт про фінансові результати; форма №1-РС – звіт про витрати на утримання робочої сили; форма №1-ПВ – звіт з праці.

ВИСНОВКИ

Виробництво та реалізація продукції потребують трудових, матеріальних і грошових витрат. Витрати підприємства на спожиті засоби виробництва, предмети праці й оплату праці працівників, виражені в грошовій формі, утворюють собівартість продукції.

У ринковій економіці управління витратами, як засіб досягнення високого економічного результату виробничо – господарської діяльності підприємства, орієнтується не тільки на їх зниження, а й спрямовується на зростання прибутку і забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Основною метою теорії витрат є надання встановленим в теорії виробництва кількісним технічним залежностям вартісної форми за допомогою цін чинників, і на цій основі визначення витрат, які є критеріями економічності при оцінці виробництва.

Управління витратами – це складний, багатоаспектний та динамічний процес, що включає в себе управлінські дії, метою яких є досягнення високого економічного результату функціонування підприємства. Воно передбачає створення єдиної, чітко й безперебійно функціонуючої системи з певними цільовими установками й взаємопов'язаними елементами.

При формуванні системи управління витратами необхідно враховувати такі їх особливості, як динамізм та розмаїття витрат, необхідність застосування широкого спектра прийомів та методів управління витратами, труднощі їхнього виміру, обліку й оцінки а також складність і суперечливість впливу витрат на економічний результат тощо.

Практичне застосування існуючих методів обліку витрат, таких, як: стандарт – костинг, директ – костинг, таргет – і кайзер – костинги, – дає змогу точніше визначати й оцінювати витрати й фінансові результати під час здійснення господарських операцій на підприємстві. В той же час, кожен метод має як переваги, так і недоліки, на які обов'язково треба звертати увагу в процесі прийняття рішення щодо їх впровадження на підприємстві.

В умовах ринкової системи господарювання особливої актуальності в

управлінні витратами набуває вирішення таких завдань, як: врахування інтересів всіх учасників бізнесу, розширення горизонтів та глибини аналізу, Дипломна робота можливість оцінки та моделювання операційних ризиків тощо. Тому розробка ефективної системи управління витратами виробництва знижує можливість негативного впливу випадкових явищ на діяльність підприємства дозволяє вчасно передбачити дію негативних заходів та розробити упереджуючі заходи по зниженню їх впливу на витрати виробництва.

Об'єктом роботи виступили методичні та теоретичні аспекти управління витратами продукції ТОВ «Аквафрост».

ТОВ «Аквафрост» є першим і найбільшим вітчизняним виробником продукції з сурімі в Україні. Підприємство реалізує продукцію під торговою маркою «Водний світ». Також ТОВ «Аквафрост» представляє інші різноманітні продукти моря: пресерви, морепродукти, ікра, ікорна паста, рибні закуски, креветки.

Проаналізувавши дані щодо виробництва продукції можна зробити висновок, що з 2013 по 2015 рік виробництво стрімко зростало, але потім сталось падіння і у 2016 вироблена продукція склала 7221 тон, що на 2 % менше ніж у 2013 році. Найбільшу частку виробництва продукції у всі 4 роки займають крабові палички.

Проаналізувавши склад основних засобів, ми побачили, що вартість основних засобів з кожним роком збільшується: у 2015 році порівняно з 2014 роком на 440 тис/ грн, а у 2015 ще на 385 тис/ грн. На це суттєво впливає збільшення вартості машин та обладнання (на 616 тис. грн у 2015 р., порівняно з 2013 р.), транспортних засобів (в 191 раз) та малоцінних необоротних матеріальних активів (на 74,8%).

Вивчивши та розрахувавши основні техніко-економічні показники виробничої діяльності ТОВ «Аквафрост» ми спостерігаємо, що фондвіддача з кожним роком збільшувалась, ця позитивна динаміка говорить про те, що ефективно використання коштів праці зростає, таким чином ще в 2014 на одиницю основних виробничих фондів припадає 366,1 грн. готової продукції, у

2015 році проводиться 400,92 грн. готової продукції на одиницю основних виробничих фондів, а в 2015 році цей показник досяг 428,8 грн. Рентабельність продукції в 2015 році в порівнянні з 2014 роком збільшилась на 5,75%, це говорить про те, що ефективність реалізації продукції росте, а в 2016 році в порівнянні з 2015 роком рентабельність продукції знизилась на 10,15 і показала негативний вплив на ефективність реалізації продукції. Рентабельність продажів в 2015 році в порівнянні з 2014 роком збільшилась на 3,17% і склала 26,6%, це говорить про те, що прибутковість від операційної діяльності збільшилась, але в 2016 році ситуація погіршилась на 5,9% і рентабельність продажів склала 20,7%.

Дослідивши показники ліквідності ми побачили, що підприємство є ліквідним, так як показник швидкої ліквідності відповідає рекомендованому значенню і складає 0,79, також підприємство є мобільним, тому при змінах на ринку воно зможе швидко зреагувати та переорієнтуватися відповідно до цих змін. Цей показник досяг рекомендованого значення, хоча і поступово знизився. Найгірша ситуація спостерігається у 2016 році через зменшення власного оборотного капіталу у цей рік.

Проаналізувавши показники фінансової стійкості ми побачили, що підприємство є не зовсім фінансово стійким. Нажаль, зменшення коефіцієнту концентрації власного капіталу показує, що з кожним роком підприємство стає менш стабільним та залежним від зовнішніх кредиторів. Коефіцієнт фінансової залежності має дуже високий рівень (підприємство є залежним від кредиторів), є тенденція до збільшення, що означає збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства.

При ознайомленні з зі складом операційних витрат ТОВ "Аквафрост" Ми спостерігаємо зростання інших операційних витрат (на 25507 тис.грн., або 48,67%) та витрат на амортизацію (на 63 тис. грн або 23,16%), а найбільшою мірою зросла сума матеріальних витрат- у 2,1 рази, і склали 159276 тис. грн. або 111, 48%. У свою чергу витрати на оплату праці зменшились (на 1551 тис. грн. або 5,1%), за рахунок скорочення штату працівників та автоматизації обладнання, а у зв'язку з цим витрати на соціальні заходи також стали менше (на

1044 тис. грн. або 9,27%).

Дослідивши структуру операційних витрат за 2013-2016 рр., ми бачимо, що за даний період більш ніж на 11 процентних пунктів збільшилась частка матеріальних витрат, склавши в 2016 році 72,03 % проти 60,23 % в 2013 році.

Слідством такого істотного збільшення частки матеріальних витрат в собівартості товарної продукції з'явилося зниження питомої ваги всієї решти економічних елементів витрат. Найбільшою мірою зменшилась частка витрат на оплату праці – на 5,94 процентних пунктів. Частка витрат на соціальні заходи зменшилась на 2,31 процентних пункти, а інші операційні витрати на 3,52 процентних пункти.

Таким чином, можна зробити висновок, що в результаті зростання виробництва протягом даного періоду у ТОВ «Аквафрост» відбулися значні зміни в структурі собівартості продукції по економічних елементах. Як наслідок розглянутих вище структурних змін в деякій мірі збільшився матеріаломісткий характер продукції ТОВ «Аквафрост».

Дані про склад і структуру собівартості крабових паличок ТОВ «Аквафрост»

по калькуляційних статтях за період з 2013 по 2016 рік свідчать про істотне зростання витрат практично по всім калькуляційним статтям. Найбільше зросли витрати на утримання та експлуатацію обладнання (на 126,9 тис. грн. або 173,78%), сировину і матеріали (на 30299,8 тис. грн. або 110,35%), паливо та енергію (на 15738 тис. грн. або 124,25%). У зв'язку з цим ми спостерігаємо зростання повної собівартості продукції майже у 2 рази (на 96178,6 тис. грн. або 98,25 %). Це у першу чергу пов'язано з інфляцією, підвищенням основної заробітної платні і зростанням ціни матеріалів та сировини.

Аналізуючи показники динаміки собівартості реалізованої продукції і окремих статей накладних витрат ТОВ "Аквафрост" в останні 2 роки ми спостерігаємо поступове зростання по всім показникам. Адміністративні витрати зросли на 57,92% і у 2016 році склали 20255 тис. грн. (на 7429 тис. грн. більше, ніж у 2012), витрати на збут у 2016 склали 53367 тис. грн., що на 65,43%

більше ніж у 2013. У зв'язку з цим повна собівартість продукції зросла на 131,49% і склала 386921, що на 219779 тис. грн. більше ніж у 2013 році. Це негативна тенденція і треба терміново шукати шляхи зниження собівартості. Також ми спостерігали, як в період з 2013 по 2014 різко збільшилась питома вага адміністративні витрати, а витрат на збут зменшились, але в наступному році витрати на збут зробили стрибок в гору, а адміністративні у 2015 році трохи зменшились, але у 2016 знову почали збільшуватися.

Слід зазначити, що відзначені зміни в структурі собівартості реалізованої продукції носять позитивний характер. Зростання абсолютної і відносної величини витрат на збут також слід розглядати як позитивне явище. Значна частина цих витрат відноситься до змінних витрат. Основну ж частку постійної частини витрат на збут складають витрати на рекламу. Найбільшими темпами у складі адміністративних витрат зростали витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу підприємства. У складі постійної частини витрат на збут найбільшу питому вагу складають витрати на рекламу.

Постійне зростання суми та питомої ваги адміністративних витрат та витрат на збут у загальній сумі витрат підприємств обумовлює необхідність пошуку оптимальних методик їх обліку, адаптованих до потреб керівництва та інших користувачів економічної інформації.

Проаналізувавши витрати на 1 грн. товарної продукції за категорією «Крабові палички»

ТОВ «Аквафрост», ми спостерігаємо яскраво виражену негативну динаміку витрат на 1 грн. товарної продукції з 2015 р. по 2016 рік. А показники 2014 року показували прогрес в динаміці.

Максимальний прогрес в динаміці даного показника був досягнутий в 3 кварталі 2014 року. Цього року рівень витрат на 1 грн. товарної продукції скоротився на 2,8 коп. або на 0,036 %, склавши 72,5 коп. проти 75,2 коп. в 2 кварталі 2015 року. В середньому ж витрати на 1 грн. товарної продукції протягом даного періоду щоквартально зростали на 0,016 коп.; середньорічний темп зросту склав 0,065 %. В цілому ж за 12 кварталів рівень досліджуваного

показника збільшився на 0,015 коп., або на 0,23 %.

Проведений порівняльний аналіз результатів моделювання дозволив визначити аналітичну форму витрат на 1 грн. товарної продукції у ТОВ «Аквафрост» по кварталам з 2014 по 2016 рік. За його результатами можна зробити висновок, що при збереженні тенденції, що склалася, рівень витрат на 1 грн. товарної продукції у ТОВ «Аквафрост» в 1 кварталі 2017 року збільшиться в порівнянні з 4 кварталом 2016 р. на 3,49 коп., і складе 80,49 коп. Якщо тенденція, що склалася, збережеться і в майбутньому, то в 2 кварталі 2017 року витрати на 1 грн. товарної продукції збільшаться на 2,20 коп. і складуть 82,69 коп.

Також ми проаналізували теоретичні та методичні основи управління витратоємністю продукції в ТОВ «Аквафрост». Щоб виявити недоліки системи управління витратами ми більш детально розглянули, як здійснюється на підприємстві кожна з її функцій. Під час аналізу системи управління витратами на ТОВ «АКВАФРОСТ» ми виявили недоліки:

1) На підприємстві використовується калькуляція з повним розподілом затрат.

Ми запропонували перейти до використання методу «Директ-кост» (метод калькулювання по змінним витратам).

До переваг системи «директ-костинг» відносяться:

- встановлення пропорцій між витратами і обсягом виробництва;
- можливість виявлення зміни маржинального доходу як по організації в цілому, так і по різних виробках, виявлення виробів з більшою рентабельністю;
- відображення в звіті про фінансові результати змін прибутку через зміни змінних витрат, цін реалізації та структури продукції, що випускається;
- проведення ефективної політики цін.

2) Відсутність механізму економічного стимулювання працівників на

підприємстві.

Було вирішено використати, запропоновану Єгуповим Ю.А. и Своробович Л.М. концептуальну схему, відповідно до якої загальна сума матеріальної винагороди, яка виплачується кожному окремому працівнику, формується з трьох складових елементів (рис. 3.1):

- премії за економію матеріальних ресурсів;
- премії, нарахованої за спеціальними системами преміювання;
- премії за кінцеві результати діяльності підприємства.

Ми запропонували інноваційні заходи щодо скорочення кількості пакувальників та прибиральників за рахунок впровадження обладнання, а також зміну постачальника сурімі і розраховали розмір матеріальних винагород авторам ідей.

Провівши усі необхідні розрахунки, ми знайшли річний економічний ефект. Від впровадження термоформера він склав 66 396 грн., а від закупки прибиральних машин-650244,75.

Другим заходом була зміна постачальника сурімі. Ми дослідили світовий ринок і визначили найбільш вигідний варіант-українську компанію. Сума річної економії від впровадження заходу склала 2,184 млн. грн., що є дуже гарним результатом.

Після впровадження заходів витрати на 1 грн. реалізованої продукції скоротилися на 0,04 копійки.

Список використаних джерел

1. Андрушків Б. М., Вівчар О. І., Гевко В. Л., Кирич Н. Б., Мельник Л. М. Проблеми теорії і практики менеджменту /. – Тернопіль: Вид. ТзОВ “Терно-Граф”, 2009. – 312 с.
2. Бельтюков Є.А., Н.О.Безнощенко.- Вісник Хмельницького національного університету 2011, № 2
3. Білобловський, С. Модель бюджетування операційних витрат на підприємстві [Текст] / С. Білобловський // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 8. – С.7–15.
4. Безродный О. К. Методика и модели инвестиционного управления автодорожной отраслью региона. / О. К. Безродный // Экономика и математические методы. – 2008. –Т. 41, – № 2. – С. 56–63.
5. Бушанский С. И. Модели эффективного развития сети автомобильных дорог. С. И. Бушанский // Экономика и математические методы. – 2009. – Т. 38 – № 4. –С. 70–77.
6. Бутинець Ф.Ф. та ін..Бухгалтерський управлінський облік.- Житомир.,2007.-480с.
7. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. «Бухгалтерський управлінський облік» - Житомир: ПП «Рута», 2002
8. Вівчар О. І. Стандартизація і сертифікація продукції: навчальний посібник / О. І. Вівчар, М. Ф. Зяйлик. – Тернопіль, ТДТУ, 2009 р. – 67 с.
9. Герасимчук В. В. // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» Зб. наук. праць. Вип. 5(20), част. 1. Редкол.: відп. ред.,– Луцьк, 2008. –367 с.
- 10.Голубовський Л.В. Аналіз сучасних методів управління витратами/Л.Голубовський//Галицький економічний вісник.-2010.- №1(26).-с.192
- 11.Грінченко А.В.асп. Теоретичні та прикладні питання економіки. Випуск 25
- 12.Давидович І. Є. Управління витратами: Навчальний посібник. / Давидович І. Є. – К. : ЦУЛ, 2008. – 320с.

13. Державна програма розвитку автомобільних доріг загального користування на 2007-2011 роки. – Постанова КМУ від 3 серпня 2005 р. N 710.
14. Дмитрієв М.М., Павлюк Д.О., Булаг О.І., Климпуш М.Д., Гончаренко Ф.П. Створення технічного комітету з питань стандартизації в області автомобільних доріг. // Автомобільні дороги і дорожнє будівництво. - 2004.- № 61. – С.43 – 48.
15. Дослідження і аналіз світового досвіду концесійної діяльності та розробка пропозицій щодо її удосконалення в дорожньому господарстві України // Укравтодор, УДВТП “Укрдортехнологія”. – К. – 2005.
16. Єськов О. Удосконалення системи обліку і розподілу витрат на промислових підприємствах // Персонал. - 2006. - №10. - с. 19 - 21.
17. Жовнірова М.В./Удосконалення системи управління витратами на підприємствах.-2010.
18. Карпунина А. П. Основы управленческого учета. Карпунина А. П. – К. : Финансы – 2008. – 524 с.
19. Кміть, В. Оптимізація накладних витрат у забезпеченні підвищення конкурентоспроможності продукції [Текст] / В. Кміть // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 77–85.
20. Козаченко Г.В. Управління затратами підприємства : монографія / Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлапьянов, Г.А. Макухін. -К.:Лібра, 2007.-320 с.
21. Колісник Г.М./складові системи управління витратами підприємницьких структур/вісник Закарпатського державного університету.-2009.
22. Ліпський Г.Є., Костюшко Ю.В. Управління якістю та ресурсами на базі стандартизації.// Автомобільні дороги і дорожнє будівництво. - 2004.- № 63. – С.143-147.
23. Лысенко Л. И. О сущности и классификации транзакционных издержек /Л. И. Лысенко, Е. И. Сухенко // Вестник Севгу, Вып. 92: Экономика и

- финансы. Сб. науч. тр. (редкол.: В.И. Плаксин (отв. ред.) и др. Севастоп. нац. техн. ун-т. – Севастополь : Изд-во Сев НТУ, 2008. – С. 134-138.
24. Марцин, В. Надійність, платоспроможність, фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / В. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 7. – С. 26–30.
25. Мауэргауз Ю. Е. Автоматизация оперативного планирования в машиностроительном производстве / Ю. Е. Мауэргауз. – М. : Экономика, 2007. – 287 с.
26. Мошенський С. З. Економічний аналіз : [підр. для студ. екон. спец-ї ВНЗ / за ред. Ф.Ф. Бутинця]. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП „Рута”, 2007. – 704 с.
27. Оксанич О. Є. Оптимізація витрат, пов'язаних з виникненням надзвичайних ситуацій / О. Є. Оксанич // Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола «Актуальні проблеми ринкової економіки». Вісник № 2. Серія «Економічні науки». – 2007. – С. 81-89.
28. Панасюк В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект. / Панасюк В. М. – Тернопіль : Астон, 2005. – 288 с.
29. Партин Г.О., А.І. Ясінська. /монографія / – Л.: ЗУКЦ, ПП НВФ “Біарп”, 2011. – 200 с.
30. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г.О. Партин. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2008. – 219 с.
31. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» от 16.07.99 р. №966-ХМ-ВР, зі змінами і доповненнями
32. Національні стандарти бухгалтерського обліку : нормативна база. - 6-те вид., доп-Х. : Фактор, 2003. - 208 с.
33. Методичні рекомендації по формуванню собівартості продукції (робот, послуг), утвердженні наказом Держкомітету промислової політики України від 02.02.2004 р. №47

34. Агапова Т.А., Макроэкономика : Учебник / Т. А. Агапова ; Под ред. А.В. Сидоровича. - 2е изд. – М. : МГУ им.Ломоносова, Дело и сервис, 2010. - 416 с.
35. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности : Учебник / Л.А. Богдановская, Г.Г. Виногоров, О.Ф. Мигун и др. ; Под общ. ред. В. И. Стражева. – Минск: Выс. Шк., 2008. - 363 с.
36. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 416 с.
37. Балабанов И.Г. Основы финансового менеджмента. – М. Финансы и статистика, 2003 – 528 с.
38. Бланк И.А. Управление использованием капитала. – К. «Ника-Центр», 2003 – 656 с.
39. Боди, Зви, Мертон, Роберт К. Финансы. – М. «Вильямс». 2003 г. – 592 с.
40. Бромович М. Анализ экономической эффективности капиталовложения. – М. Инфра – М., 1996 г. – 432 с.
41. Гриньова В.М. Фінанси підприємств. ч.1. – Харківський державний економічний університет, 2004 – 223 с.
42. Ершова И.В. Имущество и финансы предприятия. Правовое регулирование : Учебно-практическое пособие / И. В. Ершова. – М. Юрист, 2007. - 397с.
43. Забродський В.А., Кизим Н.А. Оценка финансовой устойчивости производственно-экономических систем. – Харьков. Бизнес-Информ, 2003. – 82 с.
44. Иващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. – К. ЗАТ «Нічлава», 2004 р. – 204 с.
45. Ковалев В.В. Финансовый анализ : Управление капиталом, Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Учеб. пособ. / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2008 г. – 233 с.
46. Ковалев В.В. Финансовый анализ : методы и процедуры. – М. Финансы и статистика, 2004 г. – 560 с.

- 47.Козак В.Г., Козак Г.Я. Аналіз фінансового стану акціонерного товариства. – К.: Аграрна наука, 2003. – 172 с.
- 48.Манів З.О., Луцький І.М., Економіка підприємства : Навч посіб. — К.: «Знання», 2004. — 580с. — (вища освіта ХХІ століття)
- 49.Мних Є.В., Економічний аналіз: Підручник. — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 412с.
- 50.Орлов О.О., Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. К. : «Скарби», 2002. — 336с.
- 51.Тарасенко Н.М., Економічний аналіз, Навч. посіб., — 3-тє видання, виправлене і доповнене. — Львів: «Магнолія плюс», 2004. — 344с.
- 52.Радионова В.М., Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. – М. «Перспектива», 1995 -104с.
- 53.Румянцева Е. Механизм реорганизации финансовой функции предприятия // Проблемы теории и практики управления №1, 2005-стр.83-88
- 54.Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия, Минск, Новое знание, 2004 г.-688с.
- 55.Садеков А.А., Лисова Н.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки) Донецк-Донецкий ГУЭТ, 2004 г.-270с.
- 56.Сидорович А.В. Курс экономической теории / А.В. Сидорович. – М: «ДИС», 2008-89с.
- 57.Скударь Г.М. Управление конкурентоспособностью крупных акционерных обществ: проблемы и решения // НАН Украины К. Наукова думка. 2002 : - 496с.
- 58.Уолш К. Ключові фінансові показник. Аналіз та управління розвитком підприємства : - К. Наукова думка, 2004 - 367 с.
- 59.Федоренко В.Г., Якушев Е.Р., Гаврилова Т.В. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства // Економіка та держава №2, 2007р. - стор. 26 - 29

60. Финансовое положение предприятия (оценка, анализ, планирование) // Под редакцией Чуши : А. – Суми, «Университетська книга», 2002 г. - 332 с.
61. Финансовый менеджмент : теория, практика. // Под редакцией Е.С. Стояновой- 5-е изд., перераб и доп. – М:Издательство «Перспектива», 2006 - 656 с.
62. Фінансова діяльність підприємства / Бандурка О.М., Коробов М.Я. – К. Либідь, 2005 - 384 с.
63. Хелферт Єрик \ Техніка фінансового аналізу.-М: Аудит, 1996 г.-663 с.;
64. Чуприна Е.А. Экономический анализ на предприятиях малого бизнеса : задачи и направления развития // Вісник Харківського національного університету ім. Карабіна, 2005. - №564 – с.371
65. Экономика предприятия: Под ред. Мельник Л.Г., Сумми : Университетская книга, 2005 г. – 632 с.
66. Экономика предприятия. Под редакцией Сафронова Н.А. - М. Юрист, 2003. - 584 с.
67. Экономический анализ : Учебник для вузов / Под ред.Л.Т. Гиляровой – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. - 362 с.
68. Экономикс, Кэмпбелл Р., Макхонмел, Стэнли Л. Брю т.2, М. : ИНФРА - М., 2003 г. – 400 с.
69. Своробович Л. Н., Егупов Ю. А. Методические основы формирования системы материального поощрения на машиностроительных предприятиях // Л. Н. Своробович, Ю. А. Егупов // Науковий вісник. Од. держ. екон. ун-т. Всеукр. асоц. молод. наук. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2010. - №10 (111). – С. 210-223.